زانکۆ کات کوژەکان

سۆزدار باڵەکی / هەولێر

زانکۆ هەر لەگەڵ دروستبوونییەوە چ لەپێش مۆدێرنە چ لەدوای مۆدێرنە ئەم نازناوەی لەدەست نەداوە، ئاشکراشە کەهەندێ گۆران لەرووی ناوەرۆك‌و شێوە روویداوە بەپێی کات‌و شوێنەکان، دیارە مەعریفەش بەپێناسەیەکی گشتگیر زانین‌و زانیارییە لەسەر چۆنیەتی‌و چەندایەتی هەرشتێکی تر کەدەتوانێت مرۆڤ بگەیەنێتە ئاستێك کەبتوانێت تارادەیەك مامەڵەیەکی لەگەڵ ژیان‌و دەروبەری بکات. وەك دیارە زانکۆش یەکێکە لەپایە گرنگەکانی بۆ برینی ماوەیەکی زۆر درێژ لەنەزانینەوە بۆ زانین کەمرۆڤ تێیدا لەبوارێك تایبەتمەندی خۆی وەردەگرێت‌و سەرەڕای ئەمەش دەتوانێت زانیاری گشتی بەدەست بهێنێت، بەراستی کەمرۆڤێك دەستخۆشی لێدەکرێت بەهۆی سەرکەوتنی لەکارێکدا زۆر لای خۆشە، دەبێت بەهەمان شێوەش لای خۆشبێت کە ڕەخنەی ئاراستە دەکرێت، چونکە ئەو ڕەخنەیە جارێکی دی دەیگەیەنێتەوە خۆشی. دیارە زانکۆکانی کوردستان. زانکۆ (کات کوژەکان یان کەمئەندامەکان) کە هەرچی ناوێکیان لێبنێیت راست دەردەچێت وەك دیارە هیچ ئامانجێك‌و پلانێکیان نییە، تەنها وەك کائینێکی تەقلیدی کار دەکەن بە ئاراستەیەکی نادیار، من بەش بەحاڵی خۆم لەناو زانکۆدام، بۆیە زیاتر لە واقیعەکە نزیکترم، خۆ ئەوانەی لەدەرەوەی زانکۆشن، ئەوها بەگرنگی لەزانکۆ دەروانن کەگوایا ئەوەی لەناو زانکۆدا بێت لەزیرەکی‌و کارامەیی شان لەشانی (ئەنشتاین) دەدات، بەڵام لەراستیدا زۆر پێچەوانەیە. سەبارەت بە مامۆستاکانیش ئەوا هەر بۆخۆت باسی لێوەبکە ((بێگومان مەبەستم هەموو مامۆستاو خوێندکارێك نییە))، خوێندکارانی زانکۆ وەك دامەزراوەیەکی رۆشنبیری‌و زانستی سەیر ناکەن، بەڵکو بۆ کات بەسەربردن‌و بەدەستهێنانی بروانامەیەکی ئیفلیج هەوڵدەدەن، لەگەڵ مامۆستا بەرێزەکانیش بەقۆناغێك تێدەپەرن، لەبنەرەتدا نازانن چۆن بتوانن لەگەڵ قوتابی پەیوەندی خۆیان رێکبخەن، وادیارە ئەو هەموو کێشە کەڵەکە بووانەی ناو کۆمەڵگای ئێمە وا بەسادەیی ناتوانین خۆمانیان لێ ڕزگار بکەین.

دوو سەعات واتە ٧٢٠٠ چرکە کارەبا

دەبێ هاونیشتمانیانی ئازیز ڕێزی ئەو دووسەعاتە زێڕینە بگرن

سدیق عەلی

حکومەت چیتر بۆ ئەو خەڵکە بکات؟، خۆ لە ولاتە خۆشگوزەران‌و پێشکەوتوەکانی وەك باشوری ئەفریقاو پاکستان‌و ئەفغانستان‌و مۆزەمبیق‌و ..هتدیش تەنیا ١٢ هێندە کارەبا هەیە، ئیتر گلەیی‌و گازندەو کێشەو هەراو زەنای ناوێت، گرنگ ئەوەیە ئێمە لە حیکمەتی ئەو دوو سەعاتە دوورودرێژە تێبگەین‌و بزانین لە دوو سەعاتدا مرۆڤ توانای چەند گۆرانکاری هەیەو چەندین وەرچەرخانی گرنگی تێدا روو دەدەن، سەرکردەیەکی وەك بێنەزیر بۆتۆ تەنیا لەماوەی دوو سەعاتدا وتاری داو سواری ئۆتۆمبیلەکەشی بوەو تیرۆریشیان کردو رووداوەکانیش تۆمار کران، ئیتر هاولاتی کورد دەبێ بزانێت دوو سەعات زۆرەو گرنگ ئەوەیە نرخی ئەو ماوە دوورودرێژو تولانیە بزانێت، ئەوەتا فیلمێکی هیندیش هەر سێ سەعات کارەبای دەوێت‌و ئەگەر ریکلامەکان نەبن، بەو دوو سەعاتە فریای شەری کۆتایی فیلمەکەش دەکەوین .

ئەگەر ئەو دوو سەعات کارەبایە دوو سەد جار نەکوژێتەوەو دوو سەد هەواڵ لە سەر چاکسازی کارەباو بەرنامەی حکومەت بۆ مانگی داهاتوو لەسەر کارەبا بلاو نەکرێنەوەو بەهۆی پێکانەوە یاریەکی خولی ئیسپانی دوو سەعات درێژە نەکێشێ‌و لەو کاتی زێرینی هاتنەوەی کارەبا کە دوای نیوەشەوە هاونیشتمانیانی ئازیز بە خەبەر بن، دەتوانن سوودێکی زۆر لەو کارەبایە وەرگرن، چونکە لەماوەی ئەو دوو سەعاتەدا وەرزشێکی باش دەکەن، بەوەی دوو سەد جار لە مۆلیدەوە بۆ کارەبای نیشتمانی‌و بەپێچەوانەوە جەنجۆفەرەکانیان، وەك گێری ئاخر زەمان بەدل دەکەن‌و دەیگەرێننەوە شوێنی خۆی، هەروەها ئەو دوو سەعاتە وا دەکات ئەگەر خەزوورت بەمیوانی هاتبێت، بچیە دەرەوەو بە فێلی گۆرینی کارەبا جگەرەیەك بکێشی، یان بەهۆی سوتانی کەل‌و پەلەکانی ناوماڵ‌و گۆرین‌و چاککردنەوەیان هاورێی باش لەناو کالافرۆش‌و وەستایان پەیدا بکەی‌و هەندێك جاریش خۆت دەسکاری شتەکان بکەی، بەو هیوایەی لە ئایندەدا وەستایەکی شارەزات لێ دەربچێت، لە سەرێکی ترەوە دەتوانیت حەرەسیاتێکی باش لە حەوشەی ماڵەکەت بگری‌و نێرم دەوێ بەناوی دزیەوە بێتە ماڵەکەت، بۆ ئەو کەسانەش کە کچێکی دراوسێیان خۆش دەوێت، باشترین دیاری هەڵدانەوەی کارەبایەکانیان دەبێت لەو سندوقانەی لەنزیك ماڵەکانن.

دوو سەعات کارەبای نیشتمانی وا لە مرۆڤ دەکات هێزی بینینی فراوان بێت، چونکە لە سەیرکردنی گلۆپەکاندا راهێنانی چاو دەکات‌و ئیتر پێویستی بە چاویلکە نابێت، لەگەڵ ئەوەشدا دەکرێت تۆزێك شەحنی مۆبایلەکانمان بکەین، بەشی ئەوەی ئەگەر یەکێك تەلەفونی کرد وتی کارەبا هەیە؟ بلێین ئێستا برا.

ئیتر ئەو دوو سەعاتە بەپێی تەوقیتی جیهانی ٧٢٠٠ چرکەی رەش‌و سپی دەکات، چونکە لەنیوەی دووەمی هەر چرکەیەکدا دەبرێت‌و دێتەوەو نایەلێت موەلیدەکانیش کارەبا بدەن، ئەو دوو سەعاتە بەرێزو مێژوویی‌و زێرینە دەبێت وەکو خۆی سوودی لێ وەربگیرێت‌و قسەوقسەلۆکی لەسەر نەکرێت، چونکە حکومەت کە لە حیکمەتەوە هاتوە، باشتر لەئێمە بەرژەوەندیمان دەزانێت‌و ئەگەر ئەو دوو سەعاتە خوا نەکا بکاتە سێ‌و چوار، ئیدی تەمبەڵ‌و تەوەزەل دەبین‌و تاقەتی هەڵدانەوەی جەنجۆفەرێکی چوار هەزار باییمان نابێت.

کەوایە دوو سەعات کارەبا هەبوون، واتە دەسکەوتنی ٧٢٠٠ چرکە سەفاو مەرواو ٧٢٠٠ چرکە دانیشتن‌و هەستانەوە شێلمانە قوت. ئیتر تەواو

ئازادی قسەکردن و گوێ نەگرتن کۆمەڵگا بەرەو کوێ دەبات

هێدی محمد قەرەنی ئاغا

سەربەستی‌و ئازادی مافی هەرتاکێکی کۆمەڵگایە تاوەکو راو بۆچوونەکانی خۆی دەربرێت‌و چارەنووسی خۆی دیاری بکات بۆ ئەوەی لەداهاتوودا خزمەت بەگەل‌و ولاتی بکات‌و کۆمەڵگایەکی چارەنووس ساز بهێنێتە بەرهەم وەك هەر تاکێك‌و مرۆڤێکی خاوەن خاك‌و نیشتمان بێت.

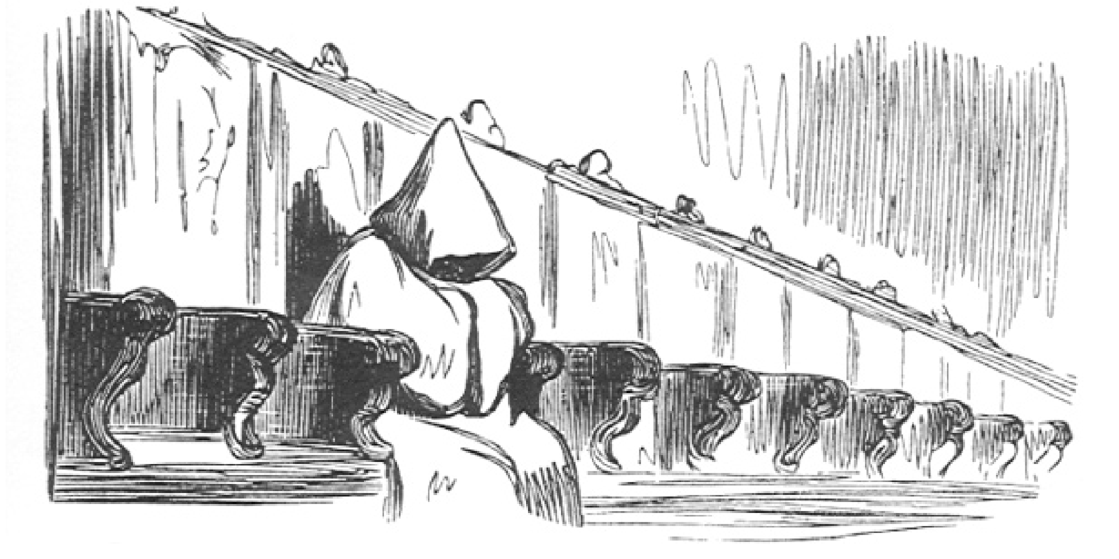

ئێمەی کوردیش لەسایەی خوداو حکومەتی هەرێمی کوردستان لەدوای راپەرینە شکۆدارەکەی ئازاری ١٩٩١دا، کەش‌و هەوای ئازادی کوردستان سنگ فراوانی پێ بەخشیوین‌و سەربەستی بەرووخساری هەرتاکێکەوە رەنگی داوەتەوە. ئەوەی جێگای داخە ئەوەیە کەئازادی لەناو ئێمەی کورد شوێنی خۆی گرتووە جیاوازە لەئازادی هەر ولاتێکی تری جیهان، چونکە سەربەستی‌و ئازادی کاتێك مانا گەورەکەی خۆی دەبەخشێت کەگوێ گرتن‌و بەدواداچوون هەبێت بۆ هەموو ئەو باس‌و خوازانەی کە بەشێوەیەکی ئازادی قسەی لەسەر دەکرێت لەهەریەك لەکەناڵەکانی راگەیاندن‌و رۆژنامەکان‌و سایتە کوردییەکان بەشێوەیەکی زۆر ئازادانە قسە لەسەر هەرباسێك دەکەن کەبیانەوێ بۆ ئەوەی لایەنی بەرپرس‌و دەسەلاتدار گوێیان بۆ بگرن چۆن خۆیان بەدوای کێشەکاندا دەگەرێن ئاواش ئەوان گوێیان لێبگرن‌و بەدوای چارەسەردا بگەرێن. بەلام کوا!!!

ئەو گوێگرانەی کەهەردەم ئازادی‌و سەربەستی دەلێنەوەئازادیان کردووە بەچەکی چاو بەستن بۆ کۆمەڵگاکەیان بەجۆرێك کۆمەڵگا خۆشی نازانێت بۆ کوێ دەچێت؟؟؟!!

گەنج لە بێدەنگی خۆیدا تەواو قوڵ بۆتەوە

بەنگین پیرۆت نوری- چوارقورنە

ئایا منی گەنج خاوەن پرۆژە پرسیارە هزریەکانی خۆم نیم؟ ئایا خۆم خاوەنی پرسی ئیرادەو تێزە فکریەکان‌و کردە پەروەردە سروشتیەکانی خۆمم؟ ئایا نەریتی باوی کۆمەڵگا, خاوەن هەموو بریارو شتێکی منە؟ ئایا منی گەنج پرۆژەیەکم هەیە تا لە وێوە وەلامی پرسیارەکانی پێبدەمەوە؟ بەچی دەوترێت پرۆژە پرسیاری گەنج؟ بە پێچەوانەوە، بۆ گەنجان ئێستا بێ پرۆژەو بێ پرسیارن ؟ ئایا ئەو واقیعە تالە چیە و لە کوێوە سەری هەلداوە، کە بە ناهوشیاری گەنجدا دەچێتە خوارەوە؟ بەناچاری پرۆژەی گەنج, خۆگونجاندن بێت لەگەل ئەو دۆخە دیفاکتۆیەی کە سێبەری ترس‌و شەرم، بێدەنگتری کردوە, (بەختیار عەلی) وتەنی (بێدەنگیەك، لە هەموو بێدەنگیەك قولترە). ئایا دەکرێت هەر بپرسین کێ لەو بێدەنگیە بەرپرسە، خۆشمان بە بەرپرسیار نەزانین؟ ئەی ووتەکەی (دیکارت) بۆکێیە کە دەلێت: (من بیردەکەمەوە کەواتە من هەم). بۆ دەبێت ئێمەی گەنج ئیرادەی داهێنان‌و رەخنەمان لاواز بێت‌و لە چاوەروانیدا بژین؟

کوردستان ئەو ولاتەی کە لە رووی تەمەنەوە گەنجان زۆرترین توێژی پێکدێنن‌و بە ولاتی گەنجستان دەناسرێت، بەلام گەنجەکانی لە بێدەنگیدا دەسورێنەوە. کاتێکیش گەنج پێی وابێت بێدەنگی جۆرێکی تری نارەزاییەو ئەو بێدەنگیە لە فکرو ئەقلەوە هەلدەقولێت! ئەوە من بە پێچەوانەوە پێم وایە ئەو رێگایە روحی گەنج بەرەو بێدەنگی دەبات، هەروەها هەموو ئەو سەرچاوە فکریانەش کوێر دەکاتەوە کە مرۆڤ بەرەو داهێنان‌و پێشکەوتن دەبات. لێرەوە بۆ وەلامی ئەو پرسیارەی (ئایا لە کوردستان بێ بەرپرسیارترین نەوەی کۆمەڵگا گەنجە)؟ (بەختیار عەلی) دەلێت (لێرەوە گەنجی کورد پرسیاری هەیە، بەلام بەرێوەبردنی ئەم پرسیارە یان چۆنیەتی گۆرینی ئەم پرسیارە بۆ پرسیارێك کە تەواوی کۆمەڵگا بخاتە ژێر پرسیارەوە, ئەم پرۆسەیە روی نەداوە. بەختیار راست دەکات، بۆ ؟ چونکە زۆر جار بۆ هۆکارەکان دەگەرێینەوە کە مەرج نیە بەرپرسیاری یەکەم بن، هەروەك (ئەدۆنیس) دەلێت: (ئێمە هەمیشە پرسیارەکەمان ئەمەیە: هۆکارەکان چین، چارەسەر کامەیە؟ پێویستە واز لە دوو پرسیارە بهێندرێت، دەست بکرێ بە شیکارکردن دواتر هۆکارەکان خۆیان دەردەکەون‌و چارەسەرەکانیش لە رەوتی شیکارەکانەوە دێنە روو) ئەدۆنیس راستی پێکابوو، چونکە پرسیارەکانمان لێکۆلینەوەیەکی هزری‌و شیکاری‌و بە دواداچونێکی قولیان نییە, بەس قسەیە بۆ گوتن. ئەمەش گرفتێکی گەورەی کۆمەڵگایەو ئەنجامی ناهوشیاری‌و پەروەردەیەکی ناتەندروستی لێدەکەوێتەوە، بەتایبەتیش لەسەر گەنجان کە زۆرترین توێژی کۆمەڵگا پێك دێنن، لە لایەکی تر کاتێك گەنجان نەتوانن بە شێوەیەکی هزری‌و تێرامانەوە لە رووداوەکان بروانن‌و گەنج بوون نەبێتە پرۆژەیەکی کەلتووری‌و گەنجان خاوەنی بونێکی خۆیان نەبن‌و پرۆژەیان نەبێت‌و لەگەل رای جیاوازو سەردەمدا کۆك نەبن, بە واتایەکی تر ئەگەر گەنجان کوری نەریتەکانی کۆمەڵگا بن‌و لە بازنەی کەلتوورو باوك‌و عەقلی باوی کۆمەڵگاو نەریت‌و دین‌و دەسەلاتی کۆمەڵدا بسورێنەوە، ئەوا بێشك ئەو کۆمەڵگایە بە داخراویی دەمێنێتەوەو پرۆسەی گەشەکردن پەکی دەکەوێت، لەو کاتەشدا وەك رۆماننووسی چیکی ((میلان کۆندێرا) دەلێت: (مرۆڤ هیچ کات هەست بە ئاسایش ناکات‌و ژیانی تایبەتی لە بەین دەبرێت، ژیان لە ولاتێکی وادا وەکو حەمام کردن وایە لەبەرچاوی هەزاران چاوی نەناسراودا)

لەلایەکی تر ئێمە لە ناو ئەو کۆمەڵگایەدا پێویستمان بە کارکردن هەیە بۆ گۆران‌و یاخی بونێکی مەعریفیانە بە تایبەتیش لە ناو توێژی گەنجاندا کە دەبێت خۆیان بزوێنەری ئەو مەسەلەیە بن، نەك لەباسی کێشەی گەنج قسەی زل زۆر بکرێت، بەبێ ئەوەی گەنجان خۆیان بەشداری باسەکەیان پێبکرێت‌و خۆیان لە گرفتەکانیان بکۆلنەوە.

بەداخەوە لە کۆمەڵگای ئێمەدا ئەوە گەنج نیە خۆی قسە دەکات، بەلکو کەسانی ترن کە لەبری ئەو توێژە قسە دەکەن, ئەمە نەوەی رابردووە کە زۆربەی جومگە سەرەکیەکانی کۆمەڵگای گرتوە, بێگومان ئەمەش دووبارەبونەوەی مێژویەك دەردەخا کە لە خواستی گەنجی ئێستا خۆی دەچەسپێنێ (پاولۆ کۆیلۆ) لە رۆمانی یانزە خولەك دەلێت (خەلکان بە شێوەیەك لە شتەکان دەدوێن وەك بلێی لە هەموو شتێك دەزانن) کەواتە راست نیە ئەوەی لە شتێك یان باسێك دەدوێت هەموو شتێك بزانێت‌و بەر پرسیارو هۆکارو چارەسەر دەست نیشان بکات. بە تایبەتیش لەسەر گەنجان کە بە سروشتی خۆیان هەلگری جیاوازین لەگەل نەوەی پێشوودا، لێرەوە من پێموایە خودی گەنج بەرپرسیاری سەرەکی ئایندەی خۆیەتی‌و پێویستە خۆی قسە بکات‌و تێبفکرێت‌و کاریگەری‌و رەنگدانەوەی بەسەر کۆمەڵگادا هەبێت . (ماریا) لە هەمان رۆمانی پێشوودا دەلێت (پێویستە بەرامبەر شتێك یان کەسێك بەفام بم ئەو کەسە خۆمم) ئەگەرچی ئەو وتەیە باسێکی ترە، بەلام ئەوەی کە گرنگە پێویستە گەنج بەستەلەکی ئەو دیفاکتۆیە تێکشکێنێت‌و چیتر بوار بەو دۆخە نەدات‌و لە کاتی گەنجیەتی خۆیدا فام لە گەنجیەتی خۆی بکاتەوە، وەکو گەنجێکی هوشیار بۆ ئێستای بژیت‌و بیر لە ئایندە بکاتەوە لە پێناو هەبونی خۆی, کێشەی خۆی لەدەست (ئەوی تر) بسەنێتەوە بگەرێتەوە بۆ ئەو کایە مەعریفیەی کە هەیەتی‌و بۆخۆی بژیت، واتا خۆی بێت، تا لەقەیرانی گەرانەوە بۆ پرسی بیرکردنەوەی (ئەوی تر) و لە هۆکارو رێگای بێسود رزگاری بێت.